

De commissie voor de Rijksuitgaven heeft op 11 december 2014 een aantal vragen en opmerkingen voorgelegd aan de Minister van Financiën inzake de aanbidding van het jaarverslag 2013 van de Europese Rekenkamer (2014Z20131, http://www.eca.Europa.eu/nl/Pages/AR_2013.aspx).

De voorzitter van de commissie,
Harbers

De adjunct-griffier van de commissie,
Maas

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie hebben met grote teleurstelling kennisgenomen van het Jaarverslag 2013 van de Europese Rekenkamer. Niet vanwege het rapport, maar wel omdat voor de twintigste keer op rij geen goedkeurende verklaring kon worden afgegeven over de besteding van de EU-middelen. Een hoogst twijfelachtig jubileum dat niet is uit te leggen aan de Nederlandse belastingbetaler. Deze leden vinden het zowel in Nederland als in internationaal verband belangrijk om te kijken of al het belastinggeld rechtmatig en doelmatig is besteed. Daarvan is hier onvoldoende sprake, wat het draagvlak voor de Europese Unie ondermijnt. De leden van de fractie van de VVD zijn voorstander van een sobere begroting waarbij middelen rechtmatig en doelmatig worden besteed. In Europees verband moet Nederland hier op alle mogelijke momenten op blijven aandringen.

Rapport EU- controle in vogelvlucht 2013

Het feit dat er voor de twintigste keer op rij geen goedkeurende verklaring wordt afgegeven door de Europese Rekenkamer over de besteding van de EU-middelen zorgt jaarlijks voor een rituele dans, aangezien elke politieke partij wil dat het beter wordt, er tal van concrete voorstellen worden gedaan, maar er jaar op jaar niks lijkt te veranderen. Wat is er volgens de Minister de afgelopen jaren verbeterd? En wat moet er de komende jaren nog verbeterd worden? En hoe moet, dan wel kan, dat gerealiseerd worden?

Wat wordt er door de Europese Commissie, de Europese Raad en het Europees parlement gedaan met het rapport van de Europese Rekenkamer en de daarin gedane grote hoeveelheid aanbevelingen?

Een groot deel van de fouten wordt gemaakt bij de besteding van EU-middelen door de lidstaten zelf. Daarom blijven de leden van de VVD-fractie een groot voorstander van een verplichte lidstaatverklaring. Andere EU-landen zijn hier nog niet voor te porren. Genoemde leden zijn blij dat het kabinet hiervoor blijft pleiten. Hoe kan het draagvlak voor een verplichte lidstaatverklaring worden vergroot? Wat vindt de Minister van de opmerking in de media van de heer Brenninkmeijer, lid van de Europese Rekenkamer, dat het Nederlandse kabinet zich isoleert met het elk jaar weer aandringen op een lidstaatverklaring over de juiste besteding van EU-geld?

De Europese Rekenkamer rapporteert op dit moment nog niet over de fouten per lidstaat. Dat zorgt ervoor dat geen enkel land en geen enkele Minister zich verantwoordelijk voelt. Dit moet wat de leden van de VVD-fractie betreft veranderen, omdat dan duidelijk is welke lidstaten goed of slecht scoren en die kunnen daar vervolgens op aangesproken worden. Welke stappen gaat de Minister nemen om dit op korte termijn te regelen?

Deze leden willen verder dat er meer sanctiemogelijkheden komen. Momenteel zijn er te weinig prikkels om fouten te vermijden. Lidstaten met een onacceptabel hoog foutenpercentage moeten financieel hard geraakt worden. De leden van de VVD-fractie vinden het verkeerd dat lidstaten de mogelijkheid hebben om foute besteding van Europese subsidies te herstellen: dergelijke fouten zouden niet beloond moeten worden, maar juist gesanctioneerd. Welke sancties voor de lidstaten zijn er met betrekking tot verzuim, fouten, respectievelijk fraude op dit

moment? Welke ruimte ziet de Minister voor extra sanctiemogelijkheden, en welke mogelijkheden zijn dit?

Goed gedrag moet beloond worden volgens de leden van de VVD-fractie. Lidstaten met een nationale verklaring zouden minder controlelasten moeten krijgen vanuit Europa. De Europese Rekenkamer kan haar focus dan verleggen naar landen die minder goed werk leveren. Welke mogelijkheden ziet de Minister hiervoor?

Vítor Caldeira, president van de Europese Rekenkamer, heeft gezegd: «We hebben meer prikkels nodig om de prestaties te verbeteren en waar voor het geld te leveren...». Genoemde leden ondersteunen dit van harte. Wat kan de Minister hieraan bijdragen? Hoe kan dit gerealiseerd worden?

De twee meest foutgevoelige uitgaventerreinen waren «regionaal beleid, energie en vervoer» met een geschat foutenpercentage van 6,9% en «plattelandsontwikkeling, milieu, visserij en gezondheid» met 6,7%. Wat zijn de redenen en oorzaken van de hoge foutenpercentages bij juist deze uitgaventerreinen?

De Europese Rekenkamer constateert dat uit toekomstige begrotingen steeds hogere bedragen moeten worden betaald. Dit komt onder meer door de lange periode tussen vastlegging en betaling. De druk op toekomstige betalingsvergrotingen neemt toe. Welke gevolgen heeft dit voor de bijdragen van de lidstaten? Hoe wordt dit voor de toekomst opgelost? Hoe wordt dit aspect in de komende jaren gemanaged?

Volgens de heer Brenninkmeijer deinzen veel bedrijven, vooral in het MKB, terug voor het aanvragen van EU-subsidies voor onder meer innovatie of onderzoek, met name vanwege de administratieve rompslomp die komt kijken bij de verantwoording over de besteding van de subsidie. De leden van de fractie van de VVD vinden dit een slechte zaak. Hoe kan dit voor de toekomst worden veranderd?

Rapport hiaten, overlappingsen en uitdagingen: een landschapsoverzicht van EU-regelingen inzake verantwoording en controle van de overheidsfinanciën

Wat is de reactie van het kabinet op dit rapport? Wat gaat de Minister met de constatering in dit rapport doen?

Volgens de Europese Rekenkamer moet de EU de samenwerking tussen financieel beheerders bij de overheid, parlementen en overheidscontroleurs van de EU en in de lidstaten versterken. Hoe gaat deze aanbeveling opgevolgd c.q. ingevuld worden?

De Europese Rekenkamer vindt het tijd voor een herbezinning op de openbare verantwoording en controle binnen de EU. Uit het onderzoek komen diverse hiaten op het gebied van de verantwoording en controle naar voren alsmede overlappingsen in de huidige regelingen die moeten worden verholpen. Wat gaat er gedaan worden om de hiaten op te vullen? Wat gaat er gedaan worden om de overlappingsen uit de regelingen te halen? De leden van de fractie van de VVD zijn nooit voorstander om dingen dubbel te doen. Er zijn vaak klachten dat, zeker als er meerdere subsidiestromen en -regelingen spelen, er voor iedere subsidie bijvoorbeeld weer net een andere accountantsverklaring opgesteld moet worden.

De Europese Rekenkamer constateert dat er een algemeen voorbehoud is voor de Griekse bni-gegevens met betrekking tot de jaren 2008 en 2009, omdat de gegevens nog steeds op voorlopige ramingen zijn gebaseerd. In

hoeverre zijn de problemen met de bni-gegevens van Griekenland in de jaren na 2009 en in de toekomst wel goed, betrouwbaar en tijdig?

Rapport «agriculture and cohesion: overview of EU spending 2007 – 2013

Wat is de reactie van het kabinet op dit rapport?

Hoe worden de geconstateerde risico's gemitigeerd, gemanaged dan wel in de toekomst voorkomen?

Volgens de Europese Rekenkamer is de voornaamste uitdaging om actie te ondernemen zodat programma's eenvoudiger te beheren zijn. Hoe wordt dit punt ingevuld c.q. opgelost?

Hoe wordt er voor gezorgd dat de informatie in de toekomst betrouwbaar is, aangezien dit volgens de Europese Rekenkamer een uitdaging voor de Commissie is?

In hoeverre komt EU-geld ten goede aan de visserij, en in het bijzonder aan innovatie in de visserij?

Hoe wordt het EU-geld voor natuurgebieden verdeeld? Welke criteria hanteert Nederland en hoe is dit in andere lidstaten geregeld?

Lidstaten hebben weleens weet van fouten dan wel fraude bij oppervlaktesteun. Hoe kan dat gebeuren c.q. fout gaan? Hoe kan dit worden voorkomen?

Kabinetsreactie op rapport Europese Rekenkamer over de Europese Begroting (Kamerstuk 24 202, nr. 30)

De Minister zal blijven pleiten voor betere en slimmere verantwoording door lidstaten en voor meer inzicht in de landenspecifieke data. Hoe gaat de Minister dat doen?

De Minister zal nauwgezet volgen hoe de Commissie en de lidstaten het nieuwe verantwoordingsinstrumentarium uit het nieuwe Financieel Reglement zullen toepassen. In hoeverre is er dan ruimte om het verantwoordingsinstrumentarium toe te passen?

In de kabinetsreactie op het rapport van de Europese Rekenkamer staat dat de vereenvoudiging van de vaak te ingewikkelde regelgeving voor EU-subsidies van cruciaal belang is. De Europese regelgeving is bijzonder complex en dat leidt tot hoge uitvoeringskosten, hoge foutenpercentages en weinig zicht op doelmatigheid. Wat de leden van de VVD-fractie betreft wordt er ingezet op minder en betere regels. Hoe gaat de Minister zorgen dat de regelgeving wordt vereenvoudigd? Welke rol kan, dan wel gaat, Eurocommissaris voor «better regulation», Timmermans, daarbij spelen?

De leden van de fractie van de VVD zijn van mening dat naast de rechtmatigheid er ook veel meer aandacht moet zijn voor de doelmatigheid van de besteding van de EU-middelen. In de kabinetsreactie wordt dit ook ondersteund. Hoe kan meer doelmatigheid worden bewerkstelligd? Hoe gaat de Minister ervoor zorgen dat doelmatigheid naast rechtmatigheid meer aandacht krijgt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

Met interesse hebben de leden van de PvdA-fractie kennisgenomen van het Jaarverslag 2013 van de Europese Rekenkamer. Het is teleurstellend dat de Europese Rekenkamer wederom geen goedkeurend oordeel heeft kunnen afgeven op de betalingen van de Europese Unie. Een groot deel van de fouten vond plaats op gebieden die onder gedeeld beheer staan

tussen de Europese Commissie en de lidstaten. Hoe presteert Nederland ten opzichte van andere lidstaten? Sluit de controleaanpak van de Algemene Rekenkamer aan op die van de Europese Rekenkamer? Ziet de Minister ruimte voor verbetering van de betrouwbaarheid van de uitgaven van Europees geld in Nederland?

In het jaarverslag wordt gesteld dat bestaande controlemechanismen het foutenpercentage omlaag brengen. Tegelijkertijd kan met de bestaande controlemechanismen het foutenpercentage nog verder omlaag gebracht worden. De leden van de fractie van de PvdA vragen zich af waarom het foutenpercentage zich dan nog niet reeds op het lagere niveau bevindt. Zijn de lidstaten hiervoor verantwoordelijk? Wat dient er te gebeuren om het foutenpercentage verder omlaag te brengen?

Recent stelde de Europese Unie compensatiegeld beschikbaar voor ondernemers die getroffen werden door Russische sancties. Al snel bleek dat er in sommige sectoren voor meer geld was verzocht dan de exportwaarde naar Rusland in die sector betrof. Hoe duidt de Minister deze overintekening? Is dit een gevolg van het systeem in Europa dat meer wordt gekeken naar het voldoen aan regels en formulieren dan dat wordt gekeken naar doelmatigheid van bestedingen? Is er al een onderzoek gestart naar deze compensatiegelden?

De leden van de PvdA-fractie vragen zich af of er voldoende inzicht is in de doelmatige besteding van EU-gelden. In hoeverre wordt de doelmatigheid van bestedingen achteraf getoetst? In hoeverre is er een doelmatigheidstoets bij toekenning van EU-gelden? Heeft de Europese Commissie genoeg middelen en mankracht om doelmatige besteding te borgen?

Het valt de leden van de PvdA-fractie op dat het grootste aantal fouten wordt aangetroffen bij het regionaal beleid, energie en vervoer. Waarom worden op deze gebieden de meeste fouten aangetroffen? Heeft dit te maken met de decentrale aard van de bestedingen? Er lijkt vaak sprake te zijn van onterechte onderhandse gunning, als voorbeeld worden daarbij door de Europese Rekenkamer ook projecten in Duitsland en België genoemd. In hoeverre kan Nederland zelf dit soort praktijken signaleren? Bestaan er mogelijkheden voor Nederland om in te grijpen indien dergelijke praktijken worden gesignaleerd? Weet de Minister om welke projecten het gaat, en zijn er Nederlandse bedrijven in de grensstreek gedupeerd?

De Europese Rekenkamer signaleert een toegenomen gebruik van complexe financiële constructies, waarbij publieke garanties samenwerken met privaat beschikbaar gestelde gelden. In hoeverre is er afdoende toezicht op deze constructies, in het bijzonder op het Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSI)? In hoeverre hebben institutionele beleggers zekerheid als zij investeren in het EFSI of de Europese Investeringsbank (EIB)? Vindt de Minister het toezicht op het EFSI en de EIB adequaat?

Op 9 september 2014 publiceerde de commissie voor de Rijksuitgaven het rapport «Aandacht voor het parlementair budgetrecht in Europees perspectief». Een van de conclusies van het rapport was dat de controle op de verschillende noodfondsen goed bewaakt moet worden. De leden van de PvdA-fractie vinden dat hetzelfde moet gelden voor het EFSI. Deelt de Minister deze mening en op welke wijze wordt de controle op het EFSI bewaakt? Is er controle van nationale parlementen op de handelingen van het bestuur van het EFSI?

De Europese Rekenkamer doet een groot aantal aanbevelingen. Wat vindt de Minister van deze aanbevelingen? Heeft de Europese Commissie reeds gereageerd op deze aanbevelingen? Hoe worden deze aanbevelingen omgezet in concreet beleid? Is de Minister bereid zich in te zetten om tot concrete doelen te komen om een nieuwe afgekeurde verklaring in de toekomst te voorkomen?